KAMMARRÄTTEN I JÖNKÖPING

DOM

2018-06-05
Meddelad i Jönköping

Mål nr 2644-17

KLAGANDE
[redacted]

Ombud: Janne Jacklin
7H Assistans

MOTPART
Myndighetsnämnd Lärande och Omsorg i Vårgårda kommun

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 29 augusti 2017 i mål nr 3786-16, se bilaga A

SAKEN
Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten förklarar att [redacted] har rätt till personlig assistans i enlighet med domskälen. Målet visas åter till Myndighetsnämnd Lärande och Omsorg i Vårgårda kommun för att utreda och bestämma insatsens omfattning.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2203	Slottsgatan 5	036-15 68 00 (vx)	036-16 19 68	måndag – fredag
550 02 Jönköping		**E-post**: kammarrattenijonkoping@dom.se		08:00–16:00
		www.kammarrattenijonkoping.domstol.se		

YRKANDEN M.M.

[redacted] yrkar att kammarrätten ska bevilja honom personlig assistans.

Myndighetsnämnd Lärande och Omsorg i Vårgårda kommun (myndighetsnämnden) motsätter sig ändring av förvaltningsrättens dom.

VAD PARTERNA ANFÖR

[redacted]

Den faktiska innebörden av att han inte beviljas personlig assistans blir att han tvingas flytta från sin lägenhet, vilket medför en inskränkning av hans rätt till respekt för sitt privatliv och sitt hem. Att flytta till gruppbostad skulle vara en enorm förändring för honom, som helt går emot vad som skrivs i Europakonventionen.

Hans behov kan inte tillgodoses på en gruppbostad. En flytt till ny miljö, där han skulle behöva bo i ett boende i grupp med andra funktionsnedsatta, skulle innebära en sådan påfrestning så att han skulle försämras i sina förmågor och backa i utvecklingen på grund av sina stora svårigheter för förändringar. Han har särskilda behov i form av en ständig tillsyn och uppmärksamhet, av ständiga aktiverings- och motivationsinsatser samt av ingående kunskaper om honom och hans sätt att kommunicera. Det är avgörande för hans välmående och funktion att hans sociala situation inte förändras mer än nödvändigt. De negativa konsekvenserna av en flytt skulle hindra att han tillförsäkras goda levnadsvillkor och står inte i proportion till kommunens intresse att flytta honom från hans lägenhet.

[redacted] åberopar ett intyg den 16 januari 2018 av distriktsläkaren [redacted] Vårgårda vårdcentral.

Myndighetsnämnden

Rätten till insatsen personlig assistans grundar sig i att den enskilde behöver hjälp med sina grundläggande behov. Om den enskilde inte uppfyller kriterierna för personlig assistans, men trots detta har ett stort behov av hjälp/stöd och tillsynsbehov i vardagen, är den insats som kan erbjudas bostad med särskild service i form av gruppbostad.

[redacted] är sedan oktober 2017 beviljad insatsen bostad med särskild service. Han bedöms även med insatsen bostad med särskild service i form av gruppbostad få möjlighet att fortsatt kunna leva ett självständigt liv och inte behöva flytta hem till sina föräldrar.

Myndighetsnämnden åberopar en genomförandeplan–LSS-boende den 23 januari 2018.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [redacted] hjälpbehov avseende de grundläggande behoven är av sådan omfattning att han ska anses ha rätt till personlig assistans.

Nämnden har beräknat [redacted] behov av hjälp med personlig hygien till en 1 timme och 30 minuter per vecka. I detta ingår 5 minuter i veckan för toalettbesök. Det framgår av utredningen att [redacted] ibland behöver handgriplig hjälp med toalettbesök och hjälp med knappar och att vända kläder rätt. Kammarrätten anser att nämnden har beräknat detta hjälpbehov för lågt och uppskattar det istället till 5 minuter per dag. Även beträffande övrig hygien, som viss hjälp med att kamma håret, rengöra sår och hjälpa honom med deodorant, anser kammarrätten att

15 minuter per vecka är för lågt beräknat och att 5 minuter per dag förefaller mer rimligt.

Nämnden har vidare bedömt att [redacted] har ett grundläggande behov av hjälp med på- och avklädning med 35 minuter per vecka. Kammarrätten instämmer i denna bedömning.

För att ett hjälpbehov avseende kommunikation ska beaktas som ett grundläggande behov krävs att det behövs en tredje person närvarande som, för att hjälpa den funktionshindrade att förstå och förmedla budskap, måste ha kunskap om den funktionshindrade, funktionshindret och den funktionshindrades kommunikationssätt (RÅ 2010 ref. 17).

I intyget den 16 januari 2018 av [redacted] anges att [redacted] ligger på en treårings nivå mentalt. I intyg den 22 juli 2016 av samma läkare sägs att [redacted] inte förstår vad andra säger, att han pratar men inte förstår betydelsen och att han inte kan uttrycka vad han önskar eller vad han vill.

I intyg den 15 augusti 2016 uppger specialistläkaren [redacted] Omsorgspsykiatrin, bl.a. att [redacted] skickar signaler till omgivningen och kommunicerar på ett mycket avvikande sätt samt att man behöver förstå hans sätt att kommunicera och fylla ut hans meningar eller halva ord eftersom han annars blir irriterad och aggressiv.

En neuropsykiatrisk utredning har gjorts den 6 december 2016 vid Neuropsykiatri Mölndal, Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Av denna framgår att [redacted] under ordnade former kan ha en bättre kommunikationsförmåga, men att hans mentala nivå härvid är mycket låg.

Enligt kammarrättens mening visar utredningen i målet att [redacted] har behov av hjälp av en tredje person för att han ska kunna göra sig för-

stådd samt förstå och uppfatta vad som sägs i rimlig omfattning. Hans behov av hjälp med kommunikation ska således anses var ett grundläggande behov. Hjälp med kommunikation med 30 minuter per dag får anses rimlig.

De uppgifter som finns i målet om [redacted] behov av tillsyn ger inte stöd för att han behöver sådan aktiv tillsyn som utgör ett grundläggande behov. Han kan i vissa fall skada sig själv eller föremål, men det är inte klarlagt att det rör sig om ett frekvent behov av tillsyn från någon med goda kunskaper om honom.

Kammarrätten anser sammanfattningsvis att [redacted] behov av hjälp med de grundläggande behoven i form av personlig hygien, på- och avklädning samt kommunikation är av sådan omfattning att [redacted] har rätt till personlig assistans. Rätten till personlig assistans för förfluten tid ska gälla i den mån han har haft kostnader för sådan assistans efter den tidpunkt då assistansersättningen från Försäkringskassan upphörde i enlighet med kammarrättens beslut om inhibition den 2 oktober 2017 i mål nr 2648-17. Det får ankomma på nämnden att närmare utreda och bestämma insatsens omfattning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsråden Bodil Stelzer (ordförande), Göran Mattsson (referent) och Evalotta Grip har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Helen Landström

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I JÖNKÖPING

DOM
2017-08-29
Meddelad i Jönköping

Mål nr
3786-16

KLAGANDE
[redacted]

Ombud: Janne Jacklin
7H Assistans
Moldegatan 9
504 32 Borås

MOTPART
Myndighetsnämnd Lärande och Omsorg i Vårgårda kommun
447 80 Vårgårda

ÖVERKLAGAT BESLUT
Myndighetsnämnd Lärande och Omsorgs beslut 2016-07-12

SAKEN
Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Myndighetsnämnden Lärande och Omsorg i Vårgårda kommun (nämnden) beslutade den 12 juli 2016 att avslå [redacted] ansökan om personlig assistans enligt 9 § 2 LSS. Som skäl för beslutet angavs bl.a. följande. [redacted] omfattas av personkrets 1 enligt 1 § LSS. Han klarar att utföra de flesta momenten avseende personlig hygien/toalettbesök och av- och påklädning utan handgriplig hjälp. Stöd behövs i form av påminnelser, instruktioner och motivering. Han kan äta på egen hand men behöver någon som hjälper honom att fokusera på måltiden. Det bedöms inte krävas kvalificerade aktivering- och motivationsinsatser som förutsätter ingående kun-

Postadress Box 2201 550 02 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 15
Telefon 036-15 66 00
Telefax 036-15 66 55
E-post: forvaltningsrattenijonkoping@dom.se
www.forvaltningsrattenijonkoping.domstol.se
Expeditionstid måndag–fredag 08:00–16:00

skaper om [redacted] för att hans hjälpbehov gällande personlig hygien, klädsel samt äta och dricka ska tillgodoses. Hans kommunikationssvårigheter bedöms inte heller vara av sådan karaktär att det krävs en personlig assistent med ingående kunskap om honom och hans sätt att kommunicera för att kommunikation överhuvudtaget ska vara möjlig. Gällande tillsyn framkommer att sådan behövs eftersom han annars kan utsätta sig för farliga situationer. Tillsynsbehovet anses dock inte vara av sådan övervakande karaktär att det behöver tillgodoses av någon som har ingående kunskap om honom och hans funktionsnedsättning. Eftersom [redacted] hjälpbehov avseende den personliga hygienen och klädsel är av sådan begränsad omfattning och med hänsyn till att han saknar annat hjälp- eller tillsynsbehov av grundläggande karaktär har han inte rätt till personlig assistans.

YRKANDEN M.M.

[redacted] yrkar att han ska beviljas personlig assistans och anför bl.a. följande. Det krävs ingående kunskaper om honom och hans sätt att kommunicera för att kommunikation överhuvudtaget ska vara möjlig. När det gäller hans tillsynsbehov så krävs ingående kunskaper om honom för att kunna ge honom nödvändig tillsyn. Tillsynsbehovet är av övervakande karaktär. Utan den tillsyn han får skulle han skada både sig själv, andra och föremål i mycket större utsträckning än han redan gör. Han skulle också utsätta sig för stor fara. Intygen från folkhögskola, psykolog och läkare bekräftar detta. [redacted] hänvisar bl.a. till intyg från läkarna [redacted] och [redacted] intyg från personlig assistent, intyg från god man, intyg från logopeden [redacted] samt neuropsykologisk utredning.

Nämnden har inte ändrat sitt beslut.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Gällande regler

Med personlig assistans enligt 9 § 2 LSS avses enligt 9 a § första stycket LSS personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har enligt 9 a § andra stycket LSS även rätt till insats enligt 9 § 2 LSS för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.

Förvaltningsrättens bedömning

[redacted] har ett omfattande behov av stöd för att hantera sin livssituation. Frågan i målet är emellertid om hans hjälpbehov avser hjälp med de grundläggande behoven såsom de definierats i 9 a § LSS i sådan omfattning att han har rätt till personlig assistans.

[redacted] har ett visst behov av handgriplig hjälp med sin personliga hygien. Hjälpbehovet är dock endast i begränsad del sådant som kan anses vara av det mycket privata och känsliga slag som krävs för rätt till personlig assistans (jfr RÅ 2009 ref. 57). Aktiverings- och motivationsinsatser av olika slag räknas normalt sett inte till de grundläggande behoven (jfr t.ex. RÅ 2003 ref. 33).

Av utredningen framgår att [redacted] klarar av att äta och dricka. Även på- och avklädning klarar han huvudsakligen själv. Således kan inte heller godtas mer än marginell tid för grundläggande behov avseende på- och avklädning.

Vad gäller [redacted] behov av hjälp med kommunikation finns intyg från logopeden [redacted] daterat den 29 september 2016. Av intyget framgår att [redacted] har svårt att förstå instruktioner och att tolka vardagshändelser samt att han har ett så kallat ekotal. I intyget står även att [redacted] behöver någon med god kännedom om honom som hjälper till att tolka hans vardag för att säkerställa en god kommunikativ miljö. I den neuropsykologiska utredningen utförd i december 2016 beskrivs [redacted] som artig och verbal när det gäller de egna intressena men har annars svårt att uttrycka sig. Hans verbala förmågor ligger i linje med en sexsjuårings utvecklingsnivå. Förvaltningsrätten bedömer mot bakgrund av underlagen i målet att det inte är visat att [redacted] kommunikationsförmåga är så begränsad att han har behov av en personlig assistent med särskilda kunskaper om honom för att kommunikation överhuvudtaget ska vara möjlig. Detta även med beaktande av att han har ett begränsat språk och att han kan bli frustrerad vid missförstånd.

[redacted] har även anfört att hans behov av tillsyn kräver ingående kunskaper om honom. Enligt förvaltningsrättens mening måste hans behov, så långt det är möjligt, göras sannolikt genom objektiva fynd och bedömningar. I intyg från överläkare daterat i februari 2014 samt i intyg från enhetschef på daglig verksamhet daterat i mars 2016 har [redacted] inte beskrivits som aggressiv, men det framgår att han kan störa andra och att han har ett flyktbeteende. I distriktsläkaren [redacted] intyg daterat den 16 mars 2016 beskrivs [redacted] svårigheter och att han inte kan lämnas ensam. Det framgår dock inte att han har behov av en person med ingående kunskaper om honom för att hans behov av tillsyn ska tillgodoses. Även övrig utredning inför nämndens beslut får ses som knapphändig i förhållande till det kvalificerade hjälpbehov som [redacted] gör gällande.

Enligt nytt intyg från läkaren [redacted] daterat i juli 2016, har [redacted] försämrats i sitt mående de senaste månaderna. Han får många aggressionsutbrott. Det saknas dock uppgift om aggressionsutbrottens frekvens och allvarlighetsgrad. Inte heller i det nya intyget från läkaren [redacted] daterat i augusti 2016, beskrivs varför [redacted] behov av hjälp i olika avseenden behöver ges av någon med ingående kunskaper om honom. [redacted] uppges vara mycket bunden till speciella personer som känner honom väl men det innebär inte i sig att han har ett behov av en person med ingående kunskaper om honom för att hans behov ska tillgodoses. Även i den neuropsykologiska utredningen beskrivs [redacted] som glad och övervägande trygg i vardagen. Han är ensam med utredaren vid testning, han är på gott humör och samspelar väl. Det anges dock att han kan reagera med ilska och våld samt att han behöver avledas i situationer som han inte förstår.

Det ifrågasätts inte att [redacted] har ett behov av tillsyn. Det saknas dock tillräckligt stöd för att han har behov av sådan aktiv tillsyn av övervakande karaktär som krävs för rätt till personlig assistans. Utredningen ger inte heller stöd för att [redacted] tillsynsbehov endast kan tillgodoses genom hjälp från någon med ingående kunskaper om honom.

[redacted] behov av hjälp för att tillgodose de grundläggande behoven kan sammantaget inte anses vara av sådan omfattning som krävs för rätt till personlig assistans enligt LSS. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1D)

Eveline Johansson

Förvaltningsrättsfiskalen Eveline Johansson och nämndemännen Johnny Lilja, Thorbjörn Johansson och Michael Wilhelmsson har avgjort målet. Föredragande jurist har varit Anders Sanner.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

DV 3109/1D • 2013-06 • Producerat av Domstolsverket

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges.Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.